

Tekst 1: Beskrivelse af minerne i Potosi

José de Acosta var en spansk jesuit-præst. 1590 udgav han værket Historia natural y moral de las Indias om den nye verden. I den findes blandt andet en beskrivelse af sølvminerne i Potosi og arbejdet med at udvinde sølvet fra minerne.

Joseph de Acosta: Historia natural y moral de las india, 1590. Citeret fra Verden efter de store opdagelser af Thomas Ohrt, Systime 2018, side 135-138.

'Det berømte bjerg, Potosi er placeret i provinsen Los Charcas i kongedømmet Peru. Det ligger i 21 og 2/3 grads afstand fra den sydlige eller arktiske pol, således at det ligger inden for troperne nær kanten af ækvator. Og alligevel er det ekstremt koldt, mere end i gamle Kastilien og mere end i Flandern, selvom det burde være varmt afstanden fra polen taget i betragtning. ... Omgivelserne er fugtige, kolde og meget ubehagelig og der er fuldstændig nøgent, idet der hverken produceres afgrøder eller gror græs og derfor af natur er umuligt at bebo på grund af det ugunstige vejr og jordens store nøgenhed. ... Men sølvets magt, begæret som trækker alt til sig, har befolket dette bjerg med det største antal indbyggere i alle disse egne; og sølv har gjort det så rigt på enhver slags fødevarer og luksusting, at alt, hvad man begærer, kan findes i overflod. Og selvom alt skal bringes frem med hestevogne, er markedspladserne fyldte med frugt, konserver, luksusting, fantastiske vine, silke og smykker, lige så meget som på alle andre steder. ...

Om minearbejdet:

Dette viser, hvor mange kræfter mennesker vil bruge på at søge efter sølv i jordens indre. Og alligevel arbejder de der i evig mørke, uden idé om det er dag eller nat; og da dette er steder som aldrig bliver besøgt af solen, ikke blot er der evigt mørkt, men der er også umådeligt koldt med en meget tung luft. Der er uegnet for den menneskelige natur. Derfor sker der det for de mennesker, der træder ind i minen første gang, at de føler sig svage og svimle, som det skete for mig, der oplevede kvalme og kramper i maven.

Minearbejderne arbejder altid ved stearinlys, og de deler deres arbejde på den måde, at nogen arbejder om dagen og hviler om natten, og andre arbejder om natten og hviler om dagen. Malmen er usædvanlig hård og bliver løsnet med slag fra hakker. Ligesom når man smadrer sten. Derefter bærer de malmen på deres ryg op ad stiger lavet af tre snore af læder flettet til tykke reb med kæppe anbragt mellem det ene reb efter det andet som trin, således at en mand kan klatre ned, mens en anden kan klatre op. Stigerne er cirka 200 meter lange, og for enden af hver stige er der en anden stige af samme længde, der begynder fra en klippe afsats eller hylde, hvor der er træhylder, ligesom et stillads, idet der er mange stiger, der skal klatres på. Hver mand her en 25 kilos last i et tæppe bundet over brystet med malmen placeret på ryggen; tre mænd foretager klatringen på én gang. Den første bærer et lys bundet til sin tommelfinger, således at de kan se, for som jeg har sagt, kommer der ingen dagslys fra oven. De klatrer ved at holde fast med begge hænder, og på denne måde stiger de op af denne store afstand, som jeg beskrevet, ofte mere end 150 meter, en chokerende ting, som det er skræmmende at tænke på.

Således er pengenes magt, for hvis skyld mænd gør og lider så meget.'